

Socio-economic survey helps people of Middelpos

Thanks to a socio-economic survey by 16 honours students of the Department of Sociology and Social Anthropology at Stellenbosch University (SU) and some community volunteers, important data was gathered recently that will assist in identifying priority areas for local development in Middelpos, an informal settlement just outside Saldanha. In addition, the Department also helped to train unemployed community members as fieldworkers, which subsequently helped them to find work.

Prof Lindy Heinecken, Associate Professor in the Department, said the survey was conducted after the local non-governmental organisation Mfesane, with which SU's Maties Community Service runs an outreach programme, expressed a need for a socio-economic survey. The request also provided a unique opportunity to give the students "an extremely valuable induction and in-service learning experience" at the start of their honours year. For many, she said, it was the first time they had entered an informal settlement. The survey also provided the students the opportunity to make a tangible difference in the community.

"Surveys of this size can cost in excess of R100 000 and in an area such as Middelpos where a survey has never been conducted, the free work done by these students proved invaluable".

The research gathered during the survey has been compiled as a report and will be presented to the local municipality and non-governmental organisations to use in their social-development planning for the area.

Surveys are important

A lecturer in Sociology, Mr Jan Vorster, who is responsible for compiling the survey and training the fieldworkers, says these kinds of surveys are important, as the national population census is conducted only once every ten years.

"In a community such as Middelpos which experiences high levels of migration, this is problematic as census statistics after two or more years are no longer a good measure of the socio-demographic profile and socio-economic needs of communities. Municipalities and non-governmental organisations need this kind of information to help them with their development planning."

In conducting this survey, he says, they were able to determine, among others, the migration patterns of individuals and households, the composition of households in terms of the gender and age of its members, the number of households under the poverty line and unemployment levels.

Some of the issues that were highlighted during the survey, says Prof Heinecken, include the low level of income per household (63% of the residents live below the poverty line and 11% of the residents depend on social grants as their sole source of income), the high level of unemployment, inadequate service delivery, the level of crime and the lack of facilities for recreation and sport.

"Given the extreme level of poverty, it's not surprising that 59% of the residents reported that they often have to go without food and depend largely on family and other community members in time of need," Prof Heinecken said.

Real-life information-gathering

The survey provided the students with real-life information-gathering scenarios. The students learned how to select a representative sample of households when there are three

Jan Vorster with students and community members during the site visit

houses on one plot, where roads are not clearly defined and where houses are not numbered.

"Most of the inhabitants of Middelpos are Xhosa-speaking, which also proved to be a challenge to the students. They were subsequently teamed up with local community members to assist them with the interviews. From the outset it was clear that the community volunteers were enthusiastic and proud to be associated with SU and also saw this as an opportunity not only to learn a new skill but also to help their community," Prof Heinecken said.

She continued: "The difficulties and frustrations of conducting interviews using interpreters and the interplay of the power dynamics of language, class, race and culture taught in the classroom were experienced in practice."

The community volunteers who completed the training and fieldwork, each received a certificate and were recently employed as fieldworkers by two other organisations – thanks to the skills they acquired during this survey. As the survey progressed, the students also became acutely aware of both the value and the shortcomings of quantitative research.

Foto's by ou Lückhoff bou brûe

'n Foto-uitstalling wat die verhaal vertel van onwortelde mense en 'n skool wat die vertoonvenster van 'n gemeenskap was, is besig om brûe tussen geslagte te bou en die geskiedenis van 'n vervloë tyd vir 'n nuwe geslag betekenis te gee.

Die verhaal van die mense van die Vlakte, die gebied tussen Victoria-, Bird- en Joubertstraat, en Banhoekweg in Stellenbosch, en dié gemeenskap se trots, die Lückhoff-skool, is verewig in die permanente foto-uitstalling wat sedert einde verlede jaar in die ou skoolgebou in Banhoekweg te sien is. Dit vertel die verhaal van die mense van die Vlakte wat deur gedwonge verskuiwings, met net hulle herinneringe, na nuwe woonplekke moes gaan en ook van die skool wat soveel van Suid-Afrika se voorste leiersfigure opgelewer het. En nou word die draadjies van herinnering van die ouer geslag, wat self destyds leerders was, gekoppel aan leerders en studente vir wie dié geskiedenis die eerste keer 'n nuwe gesig aanneem.

Mnr Howard Gordon van die Afdeling Gemeenskapsinteraksie, wat in die ou skoolgebou gehuisves is, sê graad 8-klasse van die huidige Lückhoff Senior Sekondêre Skool in Idasvallei het die uitstalling as deel van 'n skoolprojek besoek.

"Die kinders was verbaas dat die ou Lückhoff nie net hulle skool se voorganger was nie, maar ook dat dit wyd

bekend was vir puik dissipline en die netheid van leerders en die skoolterrein. Hulle was ook gefassineerd om te verneem van die rol wat die skool gespeel het in die lewering van soveel leiersfigure in die hedendaagse geskiedenis."

"Dit gee lewe aan die stories en lewens van die Vlakte en sy mense."

– Mnr Howard Gordon

Mnr Gordon, self 'n oudleerder van Lückhoff, sê hy is gepeper met vrae oor kleredrag, dissipline en die fasiliteite wat die skool destyds gehad het.

"Baie vrae was oor lyfstraf! Dit is vandag glad nie deel van hul verwysingsraamwerk nie."

Die leerders se belangstelling het 'n hoogtepunt bereik toe van hulle familieledede op die foto's uitgeken het. "Baie van hulle het huis toe gegaan en met hulle ouers of grootouers gaan gesels oor hul dae as leerders by die

skool. Sô is die kommunikasie tussen die geslagte weer aangewakker en sô word die geskiedenis van die Vlakte en die Lückhoff-skool lewendig gehou vir volgende geslagte," meen mnr Gordon.

Die foto-uitstalling het ook die belangstelling van studente aan die Universiteit geprikkel. Die Universiteit het die skoolgebou in 2007 aan die breë gemeenskap hertoegewy.

"'n Groep Geskiedenisstudente in hulle derde jaar wat besig is met navorsing oor Lückhoff en die Vlakte het na die foto-uitstalling kom kyk en was verras dat so 'n klein skool sô 'n enorme impak kon hê. Mnr John Abels, ook 'n oudleerder van die skool, het die studente vertel van die gevolge wat die destydse verskuiwings op die gemeenskap gehad het en mnr Hilton Biscombe het DVD's vertoon," vertel mnr Gordon.

Sowel mnr Abels as mnr Biscombe was deel van 'n groep uit die gemeenskap wat meegewerk het om die boek, *In ons bloed*, saam te stel. Dié boek vertel die geskiedenis van die mense van die Vlakte en was ook 'n samewerkingsprojek tussen die US en die

Is dit ouma of oupa se gesig daardie? Hierdie groepie leerders van die Senior Sekondêre Skool Lückhoff in Idasvallei het die besigtiging van die foto-uitstalling in die ou Lückhoff-skool meegemaak. Hulle was heel opgewonde om 'n paar bekende familiegesigte te erken

(Hennie Rudman, SSFD)

gemeenskap. Prof Albert Grundling, hoof van die Departement Geskiedenis, het 'n sleutelrol in die proses gespeel.

"Daar is wye belangstelling van ander skole in die omgewing om ook hierdie uitstalling te besoek. Ons is van plan om later vanjaar die tweede fase van die foto-uitstalling te voltooi wat 'n afdeling oor uitstygery en uitstaltafels, met items uniek aan die skool, soos koerantuitknipsels, jaarboeke en 'Oubaas' Coetzee se Bybel, sal insluit. Die uitstalling bied aan leerders, studente en ander belangstellendes 'n

geleentheid om met die gevolge van die eertydse apartheidsregering se beleide kennis te maak. Dit toon watter impak 'n goeie skool op 'n gemeenskap kan hê en watter trots die skool by die Vlakte en sy mense gegenerer het. Dit gee lewe aan die stories en lewens van die Vlakte en sy mense," het mnr Gordon gesê.

■ Diegene wat bydraes tot die uitstalling wil lewer, is welkom om met mnr Gordon by 021 808 3645 of howard@sun.ac.za te skakel.

André en Lisa du Toit op die kruin van Kilimanjaro!

Om twee berge met een stap te klim...

Poenskop gesny het die Du Toit's die ysige sneeu van Kilimandjaro aangedurf. Stap vir stap het hulle nie net die hoogste bergpiek in Afrika verower nie, maar ook fondse ingesamel vir *The Sunflower Fund* – twee vlieë met een klap, of sal 'n mens liever sê twee berge met een stap?

André du Toit, bestuurder van die Fakulteit Ingenieurswese se rekenaargebruikersarea (FIRGA), en sy vrou Lisa, 'n strukturele ingenieur en Oudmatie, het in 2008 aan dié ekspedisie begin beplan. As paartjie was reisotge verslawend vind, was die 5 895 m hoë Kilimandjaro 'n logiese volgende uitstappie.

Die egpaar het uit die staanspoor besluit om die Kilimandjaro-ekspedisie aan te wend om terselfdertyd 'n goeie doel te steun.

Aangesien hulle persoonlik al met kanker – en spesifiek leukemie – in

aanraking gekom het, was *The Sunflower Fund* 'n "logiese keuse". Dié nieregereguleerde organisasie bestaan met die doel om 'n bron van moontlike, diverse beenmurg-donateurs saam te stel.

Me Adi Phillips, *The Sunflower Fund* se bestuurder van openbare betrekkinge, sê die organisasie het die Du Toit's se projek as "absoluut wonderlik" ervaar. Sy sê die organisasie is veral dankbaar oor die feit dat hulle poging ander geïnspireer het om soortgelyke projekte aan te pak om óók geld in te samel en bewustheid te kweek.

Behalwe vir dié soort blootstelling, het die Du Toit's ook reeds sowat R12 000 vir *The Sunflower Fund* ingesamel. Lisa het as deel van hul fondsinsamelingspoging 'n loting by haar werk gehou, en sô oor die R4 000 ingesamel. Die wenner kon Lisa se pragtige lang hare afskeer, en om sy

poenskop-vrou te ondersteun, het André ook die skeerlem tegemoet gegaan.

Tanzanië verwelkom jaarliks meer as 20 000 stappers wat Kilimandjaro wil aanpak, maar net een uit tien haal die kruin suksesvol.

Hoewel André vasberade sê hy sal "nooit weer" Kilimandjaro, of iets soortgelyks aanpak nie, het die ondervinding sy verwagtinge "ver oortref". Om 'n avontuur te geniet en terselfdertyd 'n verskil te maak – soos wat hy en sy vrou kon doen – is iets wat hy sterk aanbeveel.

Diegene wat tot die Du Toit's se fonds vir *The Sunflower Fund* wil bydra, kan André e-pos by adt@sun.ac.za, of *The Sunflower Fund* se webruimte www.sunflowerfund.co.za besoek.

– ANRI VAN DER SPUY